

Förbandsrapport: Försvarmaktens tekniska skola (FMTS)

Rapportens syfte

Efter Pliktrådets besök på FMTS den 2 oktober 2019 redovisas här de intryck som gavs vid besöket.

Det finns två anledningar till att Pliktrådet skriver rapporter. För det första underlättar en rapport att minnas alla intryck från de förband som besökts och skapar även underlag för Pliktrådets stora slutrapport. Den andra anledningen är att Pliktrådet kan erbjuda feedback till det förband som besökts.

Om ni hittar något i denna rapport som är felaktigt eller illa underbyggt går det bra att ta kontakt med Joel Kihlbert i Pliktrådet. Detta görs lättast genom att skicka ett mejl till joel.kihlbert@pliktradet.se. Det går också att ringa på 070-848 61 84.

Begreppslista

FM	Försvarmakten
TRM	Totalförsvarets rekryteringsmyndighet
GU	Grundutbildning
LMA	Lokalt medinflytandeansvarig
FH	Försvårshälsan

Om Pliktrådet

Pliktrådet är det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspliktiga under grundutbildning. Rådet består av fem före detta värnpliktiga, där ledamöterna väljs vid den årliga Värnpliktskongressen. Pliktrådet företräder på nationell nivå samtliga värnpliktiga i Sverige och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Om rapporten

Pliktrådet tillser att detta dokument går ut till LMA/rekrythandläggare, förbandschef eller motsvarande funktion samt förtroendevalda värnpliktiga på relevant förband. LMA ansvarar i sin tur för att vidarebefordra rapporten till relevanta funktioner på förbandet och de Pliktrådet träffat under sitt besök samt till berört soldathem. Från och med att Pliktrådet skickat ut rapporten har förbandet två veckor att återkoppla på dess innehåll. Därefter gör rapporten publik genom att skickas ut brett inom Försvarmakten, andra totalförsvarsmyndigheter, riksdagens försvarsutskott, regeringskansli och media.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning.....	3
Besöksprogram.....	3
Organisation	4
Utbildning.....	4
Arbetsmiljö och säkerhet.....	5
Fysisk och psykisk hälsa.....	5
Befäl och ledarskap	5
Information och mönstring.....	6
Medinflytande	6
Val av förtroendevalda	6
Det lokala medinflytandet	6
Diskussion	7
Avslutning	7

Sammanfattning

Det framkom under besöket, i dialog med de värnpliktiga och anställda, en hel del tankar och idéer som vi i Plikträdet ser fram emot att arbeta vidare med och följa upp.

Något vi gärna ser utvecklas lokalt är att beskrivningen och målbilden av befattningar ska ges till den värnpliktiga vid utbildningsstart, för att skapa förståelse för verksamheten samt att dialogen med de förtroendevalda från förbandets sida förbättras. Detta för att FMTS GU ska nå sin maximala potential och bästa operativa effekt.

Inledning

Plikträdet besökte FMTS under vecka 40 2020, där vi träffade värnpliktiga, bataljonschefen, kompanichefen, befälslaget samt även förbandsförvaltaren. Detta har hjälpt Plikträdet att skapa en bild av den GU som genomförs på förbandet samt stämningen ute på förbandet.

Besöksprogram

Dagen avlöpte enligt följande upplägg:

Tidpunkt	Lokal	Programpunkt	Deltagare
07:30-	By F022	Besök i verksamheten.	Plikträdet, Fänrik Alvesparr, Löjtnant Lundberg
10:30- 11:00	By F051	Möte C Vapnö	Plikträdet, Major Norman
11:00- 11:30	By F021	Möte med C GU	Plikträdet Överstelöjtnant Jörnsby
11:30- 12:30	Matsalen	Lunch	
12:30- 15:30	ESO	Utbildning som sker under besöket är gruppchefsutbildning, fordonsutbildning samt utbildning inför Högvakt på Stockholms slott.	Plikträdet, Fänrik Alvesparr, Löjtnant Lundberg
15:30- 16:30	By F010 kaptenen?	Utbildning	Förtroendevalda, Plikträdet
16:30- 17:30	Matsalen	Middag	
17:30- 20:00			Plikträdet

Organisation

Under vårt möte med plutonsledningen samt kompaniledningen fick vi en genomgång om hur GU-verksamheten bedrivs på FMTS.

Årets inryck innebar 47 värnpliktiga på FMTS; från start uppdelade på två plutoner:
1. Mekanikerpluton och 1. Ledning-/sambandspluton. När vårt besök ägde rum var det 43 värnpliktiga kvar, då totalt fyra hade avbrutit utbildningen på grund av olika orsaker.

GU-kompaniet på FMTS, vid namn Vapnö kompani, är ett väldigt nytt kompani. Det bildades 2018 och har därför endast utbildat en kull värnpliktiga tidigare, så allt kring GU på FMTS är fortfarande väldigt nytt. Det har varit, som kompanichefen sa, ”mycket trolleri med knäna” eftersom det har saknats tillräckliga resurser vad gäller såväl lokaler som materiel, samt att förbandet är ovana att bedriva denna typ av utbildning.

Trots detta noterar förbandet att bland den första kullen värnpliktiga valde 24 av 61 värnpliktiga ett fortsatt engagemang inom FM, vilket förbandet ser som ett kvitto på att utbildningen faktiskt blev bra. I förra årets stora uttryckningsenkät, som gick ut till samtliga värnpliktiga, rankades dessutom förbandet på tredje plats i Sverige över hur nöjda de värnpliktiga varit med sin utbildning,

Under vårt besök fick vi inte uppfattningen av att det rådde någon brist på instruktörer och befäl. Däremot framkom att då stora delar av plutonslagen är yngre befäl och instruktörer så krävs mycket handledning av dessa. Samtidigt bidrar de yngre befälen med viktig erfarenhet från sin egen värnplikt samt ett av förbandet uppskattat nytänkande.

Något som GU på FMTS står inför är en omorganisationen till ett logiskförband och 1:a tekniska bataljon kommer nu blir en logistisk bataljon istället.

Vad detta innebär för GU är att mängden värnpliktiga kommer att öka markant, vilket sätter press på förbandet att tillse det finns resurser att förlägga tillräckligt med värnpliktiga på regementet.

Utbildning

FMTS utbildar många olika befattningar, i och med att nästan samtliga landets mekaniker kommer till förbandet på grund av dess mekaniskskola. Detta gör att de värnpliktiga ökar från de 47 egna inryckande till omkring 150 vid start för BU. Denna stora upptrappning innebär en enorm ansträngning för förbandet och hanteras genom en indelning på tio nya utbildningstätter under ett och samma kompani.

En utmaning i detta har varit att många av dessa befattningar kräver att de värnpliktiga har ett fordonbevis på aktuellt fordon. För att erhålla ett förarbevis för lastbil tar utbildningen i nuläget ungefär 6–8 veckor, vilket är standard för många andra fordon hos FM. Utfärdandet av alla olika fordonbevis blir därför mycket tidskrävande.

Vad detta i praktiken innebär är att en väldigt stor del av den värnpliktiges tjänstgöring går till fordonsutbildning, snarare än utbildning för utpekad krigsbefattning. FMTS önskar därför att kraven och längden på fordonsutbildningarna i FM ses över, till vilket vi i Pliktrådet instämmer.

Arbetsmiljö och säkerhet

Fysisk och psykisk hälsa

Vid tidpunkten för vårt besök hade fyra värnpliktiga avbrutit sin utbildning. I ett av fallen dök personen aldrig dök upp till intrycket. Av de övriga tre rör två fall psykiska skäl och en beror på fysiska orsaker. De två fallen med psykiska orsaker baserades på familjeskäl och vantrivsel, vilket förbundet anser sig ha svårt att dra lärdomar av. Pliktrådets uppfattning är att dessa två ärenden hanterats korrekt.

Däremot var omständigheterna kring fallet med fysiska skäl anmärkningsvärt. Personen i fråga uppgav sig ha svårt att se måltavlorna vid skjutningsutbildning. Efter nytt syntest hos FH visade det sig att individen hade 5% seende. Det är för Pliktrådet svårt att förstå hur så undermålig syn kan ha passerat syntesterna hos TRM.

Från både kompaniledningen och FH:s håll lyftes att digitala vårdgivare blivit ett problem. Genom företag som exempelvis KRY kan värnpliktiga få bedömningar och medicin utskriven utom FH:s kontroll. Det har förekommit fall då värnpliktiga har kommit över recept på bland annat sömnmedel, vilket i samband med tjänstgöring innebär en stor säkerhetsrisk. Detta är något Pliktrådet kommer ta med sig vidare.

Eftersom verksamhet bedrivs på andra delar av landet vaccineras alla värnpliktiga rutinemässigt mot TBE, trots att Halland inte är en fästingzon. Även andra vaccin erbjuds, även om det inte tillhör rutinen.

Förbundets psykolog, Maria Linddahl Öberg, träffade 19 individer i föregående års värnpliktskull, vilket hon anser är ett lågt antal. Nivån har hittills varit mer eller mindre densamma i år. Från FH:s håll anser man inte heller att det finns något stigma kring psykisk ohälsa på förbundet.

Befäl och ledarskap

Efter Pliktrådets dialog med förtroendevalda och övriga värnpliktiga på förbundet framgår att instruktörer och befäl upplevs vara mycket kompetenta och duktiga. De uppvisar goda kunskaper, förståelse och ett gott ledarskap. De värnpliktiga uttryckte att många blivit positivt överraskade av att jargong och bemötande från befälens sida varit bättre än de förväntat sig, baserat på deras fördomar om "lumpen".

Vad de värnpliktiga däremot önskar av befälen är bättre intern samordning och kommunikation. Alldeles för ofta har det visat sig att befäl inte kommit överens sinsemellan om hur olika utbildningsmoment ska genomföras. Detta har lett till att de värnpliktiga fått lära sig olika sätta att hantera en viss sak, vilket skapat förvirring vid exempelvis visitationer. Pliktrådet uppfattar problemet framförallt som onödigt och rekommenderar därför att plutonchefer förändrar sina rutiner för hur de samlar sina instruktörer.

Information och mönstring

Enligt förbundet fungerar samarbetet med TRM bra. Det kommer motiverade individer till förbundet, vilket kändes tryggt.

Något som förbundet noterat är att medelåldern på de inneliggande värnpliktiga vid FMTS av okänd anledning är betydligt högre än under föregående år. Många äldre har mönstrat på frivillig väg, vilket förbundet tolkar som att FM:s attraktivitet som arbetsgivare har ökat.

Dessvärre uppfattade Pliktrådet, i dialogen med de värnpliktiga, att väldigt många upplevde ”falsk marknadsföring” från TRM:s sida, rörande vad ens befattning innebar. De värnpliktiga upplevde att befattningen ofta var något helt annat än det som beskrivits för dem.

Exempel som lyftes för Pliktrådet var hur värnpliktiga som varit inskrivna som ”stridsfordonsmekaniker” istället utbildas för hjulfordon. Detta leder till en sänkt motivation hos många värnpliktiga och att de allmänt känner sig lurade. Pliktrådet vill se att FMTS i dialog med TRM förbättrar informationen om beställda befattningar.

Medinflytande

Val av förtroendevalda

Pliktrådets uppfattning är det valts förtroendepersoner, ombud till kvinnligt nätverk samt skyddsombud på varje pluton. Vi noterar som särskilt positivt att utbildningarna för de förtroendevalda upplevts som väl genomförda.

Det lokala medinflytandet

På FMTS finns grundpelarna i medinflytandestrukturen, som innebär att plutonens timme, kompaninämnd och även förbandsnämnd hålls lokalt på förbundet.

I vår dialog med förbundet så blev det tydligt för oss att man värderar medinflytandet väldigt högt och att stämningen på förbundet är mer ”familjärt” än på många andra regementen. Detta skulle då tillåta ett öppnare klimat, där alla vågar prata med alla och framföra tankar och idéer. Detta är en syn som vi i Pliktrådet delar och även uppfattade tydligt i vår dialog med de värnpliktiga.

Det enda större förbättringsområdet tycks vara det kvinnliga nätverket på förbundet. Det framkom att representanterna för nätverket inte känner sig hörda och att problem som lyfts på NOAK-möten sopas under mattan. Detta är något Pliktrådet ser mycket allvarligt på. Om medinflytandet ska fungera måste man säkerställa att alla inblandade känner sig respekterade och lyssnade på. FMTS uppmanas att föra en dialog kring rutiner och eventuella friktioner med de förtroendevalda för det kvinnliga nätverket.

Diskussion

Under vårt besök blev det väldigt tydligt för Pliktrådet att FMTS har sina utmaningar när det kommer till GU. Det kan vara den nya omorganisationen som sätter stor press på förbundet, hur nytt GU är för förbundet eller den information som saknas för att de värnpliktiga ska få insikt i sin befattning. Däremot fick vi känslan av att det finns en viktig medvetenhet på förbundet om dessa problem och en stark vilja att bli bättre.

Överlag är också Pliktrådets uppfattning att den GU som bedrivs på FMTS är bra. Som vi fick höra av förbundet, FH och även de pliktiga finns en stor ömsesidig respekt för varandra och förbundet präglas av ett lösningsinriktat klimat.

Ett intressant förslag som lyftes under besöket är att man önskar göra informationshelgerna för de värnpliktiga obligatoriska, då man har sett att deltagande på dessa tillfällen är en viktig framgångsfaktor för att förbereda kommande pliktpersonal. Detta genom att kunna visa upp regementet, introducera instruktörer och i vissa fall dela ut exempelvis kängor för att de ska hinna gås in. Pliktrådet noterar att detta är en idé många förband har förespråkat.

Avslutning

FMTS visar på ett engagemang för värnpliktiga och värnpliktsutbildningen; det värderar Pliktrådet och Sveriges värnpliktiga högt.

Pliktrådet hoppas att de idéer och frågor som lyftes under vårt besök och i denna rapport sprids på ett smidigt sätt via linjeorganisationen och på förbundet. I övrigt kommer Pliktrådet att lyfta dessa erfarenheter vidare i sitt löpande arbete.

Pliktrådet upplevde besöket som positivt, blev mycket väl mottagna och hoppas att vi med denna rapport har förmedlat våra intryck på ett konstruktivt sätt. Vi har förhoppningar om, och ser fram emot, ett fortsatt gott samarbete mellan Pliktrådet och FMTS.

Tack för ett givande besök,

Joel Kihlbert, medinflytande- och förbandsbesöksansvarig
Julia Hjertén, ordförande